

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl soudcem Mgr. Kamilem Tojnerem ve věci

žalobce: **M. S.**, nar.
státní příslušností Republika Uzbekistán
bytem

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky**
sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 11. 2024 č. j. OAM-624/ZA-ZA11-D02-2024,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 11. 2024, č. j. OAM-624/ZA-ZA11-D02-2024, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce se domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalovaného, kterým bylo rozhodnuto, že jeho žádost o udělení mezinárodní ochrany je nepřijatelná podle § 10a odst. 1 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“), řízení se podle § 25 písm. i) zákona o azylu zastavuje a státem příslušným k posouzení podané žádosti podle čl. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu

podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (dále též „nařízení Dublin III“), je Litevská republika.

2. Jedná se o druhé rozhodnutí žalovaného, neboť předchází rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 6. 2024 soud rozsudkem č. j. 13 Az 20/2024 - 24 zrušil pro nepřezkoumatelnost, neboť se žalovaný nezabýval možnými systémovými nedostatky v Litevské republice. Dle rozsudku se žalovaný omezil na formální shrnutí standardního průběhu řízení o žádosti o mezinárodní ochranu a práv žadatelů a odkaz na mezinárodní organizace, které k litevskému azylovému systému žádná negativní stanoviska nevyjádřily a shrnutí statistických údajů o počtu podaných žádostí. ...soud nesdílí jednoznačné přesvědčení žalovaného, že litevský azylový systém je zcela prost jakýchkoli nedostatků a že tedy žalobci nehrozí, že by v případě navrácení byl vystaven nelidskému či ponižujícímu zacházení. Žalovaný v napadeném rozhodnutí zcela přehlé podstatné skutečnosti plynoucí z jeho vlastního podkladového materiálu, které navíc korespondují s tím, co žalobce o tamních podmínkách žalovanému sám sdělil. Soud sice v tuto chvíli netvrdí, že z uvedených informací bez dalšího plyne závěr o existenci systémových nedostatků litevského azylového systému. Žalovaný se nicméně měl problematickými aspekty litevského azylového systému, které plynou z jeho vlastních podkladů, podrobněji zabývat. Jelikož v napadeném rozhodnutí chybí posouzení litevského azylového systému odpovídající skutkovým okolnostem projednávané věci, z něhož by bylo možné učinit jednoznačný závěr, že žalobci v Litvě nehrozí porušení garancí čl. 4 Listiny základních práv Evropské unie, je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. S otázkou posouzení litevského azylového systému v praxi pak souvisí také hodnocení dodržování zásady nenavrácení, kterého se žalobce obával v žalobě. Přestože v průběhu správního řízení žalobce reálné obavy z návratu do vlasti neurvedl, tak bude na žalovaném, aby se v novém rozhodnutí k dodržování zásady nenavrácení, zejména ve vztahu k osobám pocházejícím ze žalobcovy země původu, řádně vyjádřil. K dodržování této zásady neříká nic ani informace OAMP, ze které napadené rozhodnutí vychází. V rámci nového posouzení si zajistí žalovaný správní orgán dostatečné podklady k posouzení otázky, zda jsou v případě Litevské republiky dány systémové nedostatky v azylovém řízení, jaká je situace dublinských navrátilců a případně do kterých zařízení jsou tito navrátilci umisťováni. Bez těchto podkladů totiž nelze jednoznačně odpovědět na otázku, zda žalobci v Litvě nehrozí porušení garancí čl. 4 Listiny základních práv Evropské unie.
3. V novém žalobou napadeném rozhodnutí ze dne 4. 11. 2024 žalovaný systémové nedostatky v Litvě neshledal, neboť na mezinárodní úrovni nebylo vydáno žádné závazné rozhodnutí o systémových nedostacích v Litvě, jak bylo naopak učiněno například v případě Řecka. Litva je členem EU, ratifikovala a dodržuje mezinárodní smlouvy o lidských právech, přičemž je považována za bezpečnou zemi původu, o čemž svědčí i skutečnost, že v Litvě žádají o udělení mezinárodní ochrany desítky uprchlíků. Žalovaný opřel svůj závěr o Informaci OAMP ze dne 22. 8. 2024, dle které má Litva propracovaný azylový systém s možností soudního přezkumu. Litva není jedním ze států, které byly v minulosti nadměrně zasaženy migrační vlnou, proto dle žalovaného nelze dovodit výskyt systémových nedostatků způsobených větší mírou žádostí o mezinárodní ochranu, jak tomu bylo u Maďarska. Dle Informace OAMP se podmínky v táborech zlepšily poklesem počtu žadatelů. Kvalita podmínek není ve všech státech srovnatelná, ale v případě Litvy není důkaz o ponižujícím či nelidském zacházení vůči cizincům.
4. Z podkladu žalovaného – Informace OAMP ze dne 22. 8. 2024 vyplývá, že žadatelé o mezinárodní ochranu v Litvě mají nárok na ubytování v registračním nebo přijímacím středisku pro uprchlíky v Pabradė, Mediminkai, Kybartai (správně Kybartai, pozn. soudu) a

v Rukle, Naujimimkai, jejich aktuální kapacita a obsazenost nejsou známy. Podmínky se ve střediscích výrazně liší. V Kybertai a v Medimimkai existují značné nedostatky, v roce 2022 bylo ombudsmanem označeno za de facto detenční zařízení, žadatelé zde neměly dostatečný přístup k informacím a k právní pomoci, hygienické standardy nebyly dodržovány. Podle litevského Červeného kříže se v roce 2023 podmínky ve střediscích zlepšily na dostatečnou úroveň, poté co se snížil počet ubytovaných žadatelů.

5. Žalobce namítá, že žalovaný nevyhověl požadavkům rozsudku č. j. 13 Az 20/2024 – 24 a nadále trpí vadou nepřezkoumatelnosti a zároveň nezákonnosti, neboť opět vyjmenovává mechanismus fungování azylového řízení v Litvě bez zohlednění praktického fungování. S námitkou žalobce o špatných životních podmínkách v ubytovacích zařízeních se žalovaný vypořádal obecnou proklamací, že nižší životní standard neznáčí nelidské či ponižující zacházení. Žalobce však nehovořil o nižším standardu, ale o neuspokojivých materiálních a hygienických podmínkách, plísni na zdi, nedostatku jídla a odepření přístupu k právní pomoci, přitom tato zjištění plynou z Informace OAMP. Tvrzení, že se snížením počtu žadatelů zlepšily podmínky ve střediscích není dostatečnou zárukou vyloučení nelidského nebo ponižujícího zacházení. Žalovaný nijak nereagoval na výtku soudu ohledně možnosti zajištění v detenčním zařízení. Žalobce poukázal na rozsudek NSS č. j. 1 Azs 77/2022 – 18 a na zprávy o stavu litevského azylového systému, zejména zprávu litevského ombudsmana o poměrech v zařízení Kybartai.
6. Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby. Žalobce nevyužil práva se seznámit s podklady, pouze uvedl, že se nechce vrátit do Litvy, protože tam oproti ČR nemá žádné známé. Původně měl v plánu žádat o české povolení k pobytu, ale ztratil litevskou kartu, proto o pobyt požádat nemohl. Dále žalovaný odkázal na rozsudek NSS č.j. 6 Azs 324/2016 – 38.
7. K výzvě soudu, aby se žalovaný vyjádřil k jednotlivým žalobním bodům a žalobou navrženým důkazům, předložil listiny prokazující zlepšení situace v pobytových zařízeních v Litvě (zejména Výroční zprávu EUAA o azylu za rok 2023, červen 2024, s. 132; sdělení litevského Červeného kříže, dle kterého se podmínky zlepšily – vše podklady pro informaci OAMP), údaje o vývoji migrace v Litvě od roku 2020 a jiné důkazy popírající tvrzení žaloby, žalovaný předložil rozsudek zdejšího soudu č. j. 4 Az 33/2024 – 23 a Informace o procesních právech žadatelů, na něž se vztahuje přemístění dle Dublinského nařízení do Litvy.
8. Soud posoudil věc následovně.
9. Dle usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. 8 Azs 18/2016 – 52 evropský azylový systém je „založen na domněnce vzájemné důvěry a na předpokladu, že zacházení s žadateli o azyl v každém členském státě splňuje požadavky Listiny základních práv EU, Ženevské úmluvy i Úmluvy o lidských právech a základních svobodách. Tato domněnka je vyvratitelná, to však neznamená, že jakékoli porušení základního práva členským státem automaticky znemožňuje přemístění žadatele o azyl do tohoto členského státu. Je tomu tak pouze tehdy, je-li třeba se vážně obávat, že dochází systematickým nedostatkům azylového řízení a podmínek příjmu žadatelů v příslušném členském státě, které s sebou nesou riziko nelidského či ponižujícího zacházení.“
10. Jelikož v otázce azylového řízení mezi členskými státy platí domněnka vzájemné důvěry, pro vyvrácení této domněnky musí žadatel uvést hodnověrná tvrzení o systémových nedostacích v azylovém řízení, jež by důkladně podepřel relevantními důkazy (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 9. 2019, č. j. 5 Azs 252/2019 – 41). Obdobně dle rozsudku velkého senátu Soudního dvora Evropské unie ze dne 19. 3. 2019, Jawo, C-163/17, bod 90, „má-li soud, který rozhoduje o opravném prostředku, jenž byl podán proti rozhodnutí o přemístění, k dispozici

důkazy, které předložila dotčená osoba za účelem prokázání existence takového rizika, je tento soud povinen na základě objektivních, spolehlivých, přesných a řádně aktualizovaných údajů a s ohledem na standard ochrany základních práv zaručený unijním právem, posoudit existenci buď systémových či celoplošných nedostatků, anebo nedostatků týkajících se některých skupin osob.“ K tomu, aby se na systémové nedostatky vztahovala působnost článku 4 Listiny základních práv EU, musí tyto dosahovat obzvláště vysoké míry závažnosti, která závisí na všech skutečnostech případu (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 9. 2020, č. j. 1 Azs 192/2020 – 27).

11. Přemístění žadatele o mezinárodní ochranu ve smyslu nařízení Dublin III lze provést, jen jestliže příslušný členský stát nebude mít problém – systémově v obecné rovině, případně i v rovině individuální (např. z důvodu zvláště závažného zdravotního stavu) – se zajištěním alespoň minimálních důstojných podmínek, pokud jde o řízení a o podmínky přijetí dotčeného žadatele (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 11. 2020, č. j. 5 Azs 65/2020-31, body 19 a 22).
12. Členské státy tedy nemohou odhlédnout od skutečného a prokázaného rizika nelidského či ponižujícího zacházení se žadatelem o azyl pod záminkou, že nevyplyvá ze systémového nedostatku v příslušném členském státě. Naopak jsou povinny se zabývat nejen existencí systémových nedostatků azylového řízení či podmínek přijetí žadatelů o mezinárodní ochranu v jiném členském státě, ale i případnými individuálními riziky (srov. rozsudky rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 4. 2018, č. j. 4 Azs 73/2017-29 a ze dne 12. 7. 2018, č. j. 5 Azs 128/2018-45).
13. Podle ustálené judikatury se žalovaný musí existencí systémových nedostatků zabývat z úřední povinnosti a úvaha týkající se možnosti přemístění žadatele ve smyslu čl. 3 odst. 2 druhého pododstavce nařízení Dublin III musí být obsažena v každém rozhodnutí o přemístění žadatele, bez ohledu na to, do jaké země má být žadatel přemístěn (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2015, č. j. 1 Azs 248/2014-27, či ze dne 12. 9. 2016, č. j. 5 Azs 195/2016-22). Existují-li silné indicie závažných funkčních problémů v určitém členském státě, úvaha správního orgánu musí být důkladná, komplexní a aktuální (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 11. 2016, č. j. 2 Azs 304/2016-24).
14. K vyvrácení domněnky, že všechny členské státy dodržují základní práva, musí žadatel uvést hodnověrná tvrzení o systémových nedostacích v azylovém řízení podepřená relevantními důkazy (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 9. 2019, č. j. 5 Azs 252/2019-41). Jakékoliv porušení základního práva členským státem ještě automaticky neznemožňuje přemístění žadatele do tohoto členského státu. Je tomu tak pouze tehdy, je-li třeba se vážně obávat, že dochází k systematickým nedostatkům azylového řízení a podmínek příjmu žadatelů v příslušném členském státě, které s sebou nesou riziko nelidského či ponižujícího zacházení (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 6. 2016, č. j. 8 Azs 18/2016-52).
15. Žalobce sice byl ve správním řízení zcela pasivní, ostatně při jednání dne 12. 2. 2025 prokázal, že o obsahu žaloby nemá ani tušení, avšak napadenému rozhodnutí předcházelo soudní řízení, kde žalobce uvedl odkazy na mezinárodní prameny ohledně systémových nedostatků v Litvě. A zejména v nové žalobě uvedl nové důkazy, které měly prokázat systémové nedostatky litevského azylového systému. Žalovaný byl povinen se po zrušujícím rozsudku pro nepřezkoumatelnost rozhodnutí vypořádat i s žalobními tvrzeními z předchozího soudního řízení, resp. podklady dříve předloženými natolik, aby bylo patrné, že předchozí

žalobní tvrzení nejsou relevantní, neboť bylo více než předvídatelné, že žalobce opět uplatní obdobné námitky. Nejedná se však o vadu nerespektování pokynu rozsudku sp. zn. 13 Az 20/2024 – 24, ale o absenci odpovědnosti zpracovatele rozhodnutí za výsledek správního řízení.

Soud má za to, že podklady žaloby týkající se vytlačování migrantů na hranicích zpět na území z přicházející země či informace o úmrtí migrantů na hranicích s Běloruskem jsou pro posouzení možné újmy žalobce irelevantní, neboť dramatická situace na hranici s Běloruskem se ho nijak netýká, neboť žalobce by na území Litvy přicestoval ze schengenského prostoru, tudíž by hranici s Běloruskem nepřekračoval. Za relevantní soud považuje zprávu litevského Ombudsmana z roku 2023, dle které podmínky v zařízení Kybartai představují nelidské a ponižující zacházení z důvodu nedostatečné kapacity daného zařízení, nedostatečné vybavenosti pro zajištění hygieny i stravy, bez zajištění přístupu k právní pomoci, extrémně přísné omezení práva opustit zařízení, ale také volného pohybu v rámci zařízení mezi budovami areálu (<https://www.lrski.lt/en/naujienos/for-the-first-time-in-history-the-seimas-ombudspersons-office-presented-a-position-to-the-european-court-of-human-rights-regarding-the-detention-of-migrants-in-lithuania/>). Což ostatně potvrzuje i podklad rozhodnutí žalovaného - Informace OAMP ze dne 22. 8. 2024. Dle soudu je patné, že zjištěný stav ve středisku přesahoval úvahy o nižším, ale akceptovatelném, standardu ubytování žadatelů o mezinárodní ochranu. Ve světle takového zjištění poté neobstojí pouze obecné tvrzení žalovaného o zlepšení poměrů z důvodu poklesu počtu migrantů v Litvě, zejména pokud žalovaný relevantně nereagoval na výzvu soudu, aby předložil listiny prokazující zlepšení situace v pobytových zařízeních v Litvě. Zároveň žalovaný neprokázal příznivý vývoj migrace v Litvě od roku 2020. Na výzvu soudu, aby žalovaný unesl důkazní břemeno ohledně zlepšení poměrů v azylových zařízeních v Litvě žalovaný reagoval u soudního jednání uvedením rozsudků ohledně nařízení Dublin III s příslušností pro Litvu, aniž by dané rozsudky obsahovaly skutkově právní zjištění o absenci systémových nedostatků litevského azylového systému, jelikož se jednalo o žaloby pouze s obecným tvrzením systémových nedostatků, kteréžto z tohoto důvodu nemohly být úspěšné. Nyní posuzovaná žaloba však obsahuje relevantní žalobní tvrzení opřené o podklady, proto bylo úkolem žalovaného popřít skutkový stav prokázaný zprávou litevského Ombudsmana z roku 2023. Situace v pobytových střediscích se jistě mohla zlepšit, ale bylo na žalovaném změnu prokázat nikoli jen odkazem na Informaci OAMP ze dne 22. 8. 2024, která odkázala na veřejně nedohledatelné zahraniční zdroje, které přes výzvu soudu žalovaný nepředložil.

16. Žalovaný neunesl důkazní břemeno ohledně absence systémových nedostatků litevského azylového systému z důvodu nedůstojných poměrů ubytování v zařízeních pro žadatele, nehledě k nedostatečnému přístupu k právní pomoci v těchto střediscích, proto soud rozhodnutí žalovaného zrušil pro nedostatečně zjištěný skutkový stav dle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Pokud i nadále bude žalovaný postupovat dle Dublinu III, bude se řádně zabývat situací v Litvě bez argumentace obecných proklamací a odkazů.
17. Žádost žalobce o mezinárodní ochranu je zjevným obcházením práva azylu, a o to více je nepřipustný ledabylý postup žalovaného spočívající v (ne)posouzení podmínek nepřislušnosti České republiky pro vyřízení žádosti žalobce. Soud souhlasí se žalobcem, že z počtu podaných žádostí o mezinárodní ochranu v Litvě nelze činit žádné závěry ohledně funkčnosti azylového systému. Oproti tomu soud nepovažuje za důvodnou námitku nevypořádání se s nedodržováním zásady non-refoulement, jestliže žalobce ve správním ani

v soudním řízení neuvedl, že by mu v zemi původu hrozila újma ve smyslu zákona o azylu. Námitka ohledně obav z detence žalobce je pouze obecná, proto je nedůvodná. Na rámec odůvodnění rozsudku soud odkazuje na rozsudek Krajského soudu v Praze č. j. 48 Az 8/2024-33, kterým bylo zrušeno obdobné rozhodnutí žalovaného právě z důvodu nevypořádání se s možností zajištění cizince a tedy i s podmínkami ubytování ve středisku Pabradě, ohledně kterého Informace OAMP ze dne 22. 8. 2024 konstatovala kritická zjištění.

18. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce byl ve věci úspěšný, nicméně žádné náklady řízení mu nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v ust. § 103 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Praze 12. 2. 2025

Mgr. Kamil Tojner, v. r.

soudce